

Dosarul nr. 2ra-1521/22
2-21137464-01-2ra-20102022

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – A. Sandu
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Panov, O. Cojocaru, M. Anton

DECIZIE

15 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de Victor Arapan și Mihail Corcimar, reprezentați de avocatul Nicolae Leșan,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Victor Arapan și Mihail Corcimar împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Victor Arapan și Mihail Corcimar, s-au admis apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, s-a casat hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă, prin care s-a respins acțiunea depusă de Victor Arapan și Mihail Corcimar,

constată:

La 15 septembrie 2021, Victor Arapan și Mihail Corcimar, reprezentați de avocatul Nicolae Leșan, au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că, prin sentința din 24 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Victor Arapan și Mihail Corcimar au fost recunoscuți vinovați în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal și le-a fost stabilită o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de a câte 5 000 unități convenționale, ce constituie 100 000

de lei. Totodată, s-a admis acțiunea civilă înaintată de Leonid Nudelman, s-a încasat în mod solidar de la Victor Arapan și Mihail Corcimar suma de 30 000 de euro cu titlu de prejudiciu material.

Prin decizia din 18 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 27 ianuarie 2021 a Curții Supreme de Justiție s-a casat total sentința din 24 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cu achitarea lui Victor Arapan și Mihail Corcimar, învinuiți de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal, pe motiv că fapta inculpaților nu întrunește elementele infracțiunii.

Reclamanții au menționat că dosarul penal nr. 2014970424 în privința lor a fost pornit la 20 august 2014 în baza plângerii lui Leonid Nudelman, conform elementelor componenței de infracțiune prevăzute la art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal. Cauza penală s-a aflat la etapa urmăririi penale de la 20 august 2014 până la 04 septembrie 2015, în prima instanță de la 04 septembrie 2015 până la 24 aprilie 2019, în instanța de apel de la 20 august 2019 până la 18 decembrie 2019, în instanța de recurs de la 19 iunie 2020 până la 27 ianuarie 2021, în total o perioadă mai mare de 7 ani.

În opinia reclamanților, în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, le-au fost lezate drepturile fundamentale, fiindu-le cauzat un prejudiciu moral. Or, aflarea sub urmărirea penală, învinuirea ilegală și nejustificativă, ulterior examinarea cauzei în instanțele de judecată a avut o influență negativă asupra stării psihologice, provocate de un stres puternic și continuu, suferind rușine față de rude, de prieteni, precum și suferințe legate de frica pentru viitorul familiilor sale. Reclamanții estimează prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești îl estimează la suma de 350 000 de lei pentru fiecare.

Reclamanții Victor Arapan și Mihail Corcimar au solicitat prin cererea de chemare în judecată încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul său a sumei de 350 000 de lei pentru fiecare cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în cauza penală nr. 2014970424, precum și compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial acțiunea depusă de Victor Arapan și Mihail Corcimar.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Victor Arapan și Mihail Corcimar prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în cauza penală nr. 2014970424 de învinuire în baza art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal, finisată cu adoptarea de către Curtea Supremă de Justiție a deciziei din 27 ianuarie 2021 prin care persoanele au fost achitate pe motiv că fapta inculpaților nu întrunește elementele infracțiunii, în mărime de 35 000 de lei pentru fiecare (f.d. 82, 93-98).

La 23 noiembrie 2021, la 03 decembrie 2021 și la 07 decembrie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Victor Arapan și Mihail Corcimar, precum și Procuratura Generală a Republicii Moldova au declarat apel împotriva

hotărârii din 23 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (f.d. 85-86, 88-89, 90, 92).

Prin decizia din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Victor Arapan și Mihail Corcimar.

S-au admis apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, s-a casat hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă, prin care:

S-a respins acțiunea depusă de Victor Arapan și Mihail Corcimar, ca fiind neîntemeiată (f.d. 134, 135-144).

În consolidarea soluției instanța de apel a reținut că, reieșind din specificul acestei categorii de pricini, este imposibilă admiterea acțiunii, în cazul în care persoanele abilitate nu au fost sancționate irevocabil pentru pretinse acțiuni ilegale în raport cu persoana aflată sub urmărire penală.

Instanța de apel a remarcat că Victor Arapan și Mihail Corcimar nu au dreptul la repararea prejudiciului în temeiul art. 6 lit. a) din Legea nr. 1545/1998, or, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului, fiind important și necesar ca să se constate printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept.

Curtea de Apel Chișinău a observat că, în speță, nu sunt întrunite cumulativ condițiile prevăzute la art. 3 lit. a), e) și art. 6 din Legea nr. 1545/1998.

Instanța de apel a conchis că reclamanții nu au demonstrat, în conformitate cu art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, existența faptei ilicite, constatată printr-un act procedural definitiv și irevocabil al instanței de judecată sau al organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

La 18 august 2022, Victor Arapan și Mihail Corcimar, reprezentați de avocatul Nicolae Leșan, au depus prin intermediul poștei electronice, cerere de recurs împotriva deciziei din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și a hotărârii din 23 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care să fie admisă integral acțiunea (f.d. 146, 147-150 recto-verso).

În motivarea recursului au reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel, invocând că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea și a preluat în tot poziția Ministerului Justiției al Republicii Moldova și a Procuraturii Generale a Republicii Moldova și nu a efectuat o analiză proprie a circumstanțelor cauzei.

Recurenții au considerat că instanțele inferioare eronat au conchis că Victor Arapan și Mihail Corcimar nu au dreptul la repararea prejudiciului în temeiul Legii nr. 1545/1998, or, prin decizia din 18 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 27 ianuarie 2021 a Curții Supreme de Justiție, Victor Arapan și Mihail Corcimar au fost achitați. Faptul că au fost achitați în comiterea săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal, pe motiv că fapta lor nu întrunește elementele infracțiunii, demonstrează ilegalitatea acțiunilor organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și dreptul de a fi despăgubiți în temeiul Legii nr. 1545/1998.

La 20 octombrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului Ministerului Justiției al Republicii Moldova și intervenientului accesoriu, Procuraturii Generale a Republicii Moldova, pentru notificare copia recursului declarat de Victor Arapan și Mihail Corcimar împotriva deciziei din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, explicându-le dreptul de a depune referințe asupra acestuia (f.d. 154). Deși, potrivit avizelor de recepție a corespondenței DS8007561665AS și DS8007561666AS, intimatul și intervenientul accesoriu au recepționat copia recursului declarat de Victor Arapan și Mihail Corcimar împotriva deciziei din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, aceștia nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au depus referințe în care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs.

Prin încheierea din 01 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a considerat admisibil recursul declarat de Victor Arapan și Mihail Corcimar împotriva deciziei din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și s-a transmis Colegiului lărgit pentru examinare în fond.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 16 iunie 2022. Conform extrasului din poșta electronică cu adresa „victoria.tintari@justice.md”, decizia motivată din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată în mod electronic reprezentantului recurenților la 07 octombrie 2022 (f.d. 145). Astfel, Colegiul opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă electronic la 18 august 2022 (f.d. 146).

Conform art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul a considerat inoportună invitarea participanților sau a reprezentanților acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și în referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței efectuarea controlului judiciar al deciziei din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Totodată, instanța de recurs a opinat că toate punctele de vedere, care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. Cu atât mai mult că, în esență, recurentul și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen*

și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, §§ 72-75; Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, §§ 66, 72; Põnkä vs Estonia, 08 noiembrie 2016, §§ 33-34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, §§ 26-27).

Verificând argumentele invocate în recursuri, prin prisma materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că recursul declarat de Victor Arapan și Mihail Corcimar urmează a fi admis, casată integral decizia din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținută hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Cercetând starea de fapt, în baza materialelor din dosar, Colegiul atestă că, la 20 august 2014, DGUP a CNA a pornit cauza penală nr. 2014970424 la sesizarea lui Leonid Nudelman pe faptul pretinselor acțiuni ilegale ale lui Mihail Corcimar și Victor Arapan conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal (f.d. 8).

Prin sentința din 24 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Mihail Corcimar și Victor Arapan au fost recunoscuți vinovați în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 42 alin. (5) și art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal și li s-a aplicat sancțiune sub formă de amendă în mărime a câte 5 000 de unități convenționale, ceea ce constituie a câte 100 000 de lei de la fiecare. Totodată, s-a admis acțiunea civilă înaintată de Leonid Nudelman și s-a încasat în mod solidar de la Mihail Corcimar și Victor Arapan suma de 30 000 de euro cu titlu de reparare a prejudiciului material (f.d. 9-18).

Prin decizia din 18 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost casată total sentința din 24 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care Mihail Corcimar și Victor Arapan au fost achitați de învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 42 alin. (5) și art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal, pe motivul că fapta inculpaților nu întrunește elementele infracțiunii (f.d. 20-33 recto-verso).

Prin decizia din 27 ianuarie 2021 a Curții Supreme de Justiție s-a decis inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău și de către partea vătămată Leonid Nudelman împotriva deciziei din 18 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, ca fiind vădit neîntemeiate (f.d. 34-56).

Înaintând prezenta acțiune în instanța de judecată, Mihail Corcimar și Victor Arapan au solicitat prin cererea de chemare în judecată încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a sumei de 350 000 de lei pentru fiecare, cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

Fiind investită cu judecarea acțiunii în prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 23 noiembrie 2021, a admis parțial acțiunea depusă de Victor Arapan și Mihail Corcimar.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Victor Arapan și Mihail Corcimar prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale

procuraturii și ale instanțelor judecătorești în cauza penală nr. 2014970424 de învinuire în baza art. 42 alin. (5), art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal, finisată cu adoptarea de către Curtea Supremă de Justiție a deciziei din 27 ianuarie 2021 prin care persoanele au fost achitate pe motiv că fapta inculpaților nu întrunește elementele infracțiunii, în mărime de 35 000 de lei pentru fiecare (f.d. 82, 93-98).

Rejudecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 16 iunie 2022, a casat hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a emis o hotărâre nouă, prin care a admis apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, s-a casat hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă, prin care:

S-a respins acțiunea depusă de Victor Arapan și Mihail Corcimar, ca fiind neîntemeiată (f.d. 134, 135-144).

Colegiul consideră neîntemeiată concluzia instanței de apel de respingere a acțiunii, pe motiv că, reieșind din specificul pretențiilor formulate de către Victor Arapan și Mihail Corcimar în temeiul Legii nr. 1545/1998, este imposibilă admiterea acțiunii, în cazul în care persoanele abilitate care au instrumentat și examinat dosarul penal nu au fost sancționate irevocabil pentru pretinse acțiuni ilegale în raport cu persoana aflată sub urmărire penală.

La fel, eronată este și concluzia instanței de apel, precum că Victor Arapan și Mihail Corcimar nu au dreptul la repararea prejudiciului în temeiul art. 6 lit. a) din Legea nr. 1545/1998, deoarece nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului, fiind important și necesar ca să se constate printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept.

La capitolul dat Colegiul învederează că, art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998 definește „acțiunile ilicite” ca fiind acțiunile sau inacțiunile organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni).

Articolul 3 din Legea nr. 1545/1998 prevede la alin. (1) că, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală;

b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității;

c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată;

e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;

f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

Alineatul (2) al aceluiași articol stipulează că, prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Potrivit art. 2007 alin. (1) lit. a) din Codul civil, prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în următoarele cazuri: condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea.

Conform art. 6 din Legea nr. 1545/1998, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare;

b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;

c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărîrii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;

d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

Prin prisma art. 10 Legea nr. 1545/1998, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

În sensul normelor precitate, dreptul persoanei la repararea prejudiciului material și moral apare, inclusiv în situația tragerii ilegale la răspundere penală. În acest context, instanța de recurs notează că achitarea lui Victor Arapan și Mihail Corcimar în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 42 alin. (5) și art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal, din motiv că fapta lor nu întrunește elementele infracțiunii, denotă indubitabil că aceștia au fost trași ilegal la răspundere penală. Or, caracterul ilicit al acțiunilor organului de urmărire penală și al procuraturii se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nicio persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere penală.

Colegiul notează că, în materia pretinselor violări, articolul 6 §1 din 5 Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, sub aspectul său penal, definește acuzatul ca fiind bănuitul, învinuitul și inculpatul.

În jurisprudența sa constantă, CtEDO a definit „acuzăția” în materie penală ca fiind notificarea oficială, ce emană de la o autoritate competentă, a faptului că unei persoane i se impută săvârșirea unei fapte penale, ceea ce înseamnă producerea unor consecințe importante privitoare la persoana astfel suspectată (cauza *Serves v. Franța* 1997-VI §42).

Ca urmare, în speță, înaintarea învinuirii lui Victor Arapan și Mihail Corcimar în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 42 alin. (5) și art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal și transmiterea cauzei penale pentru examinare în instanța de judecată competentă, cu achitarea ulterioară a acestora din motiv că fapta lor nu întrunește elementele infracțiunii imputate, echivalează cu tragerea ilegală la răspundere penală.

Respectiv, ca efect al achitării lui Victor Arapan și Mihail Corcimar pe motivul neîntrunirii elementelor infracțiunii în acțiunile lor, a luat naștere dreptul reclamanților de a solicita de la stat repararea prejudiciului în temeiul Legii nr. 1545/1998.

Astfel, Colegiul consideră că instanța de apel neîntemeiat a considerat că, pentru a avea dreptul la repararea prejudiciului în temeiul Legii nr. 1545/1998, trebuie să existe un act procedural definitiv și irevocabil al instanței de judecată sau a organului ierarhic superior prin care s-ar fi constatat ca acțiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată în privința lui Victor Arapan și a lui Mihail Corcimar au fost ilegale. Or, însăși sentința de achitare a lui Victor Arapan și a lui Mihail Corcimar din motiv că fapta lor nu întrunește elementele infracțiunii imputate le acordă dreptul de a pretinde în temeiul Legii nr. 1545/1998 repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată.

Mai mult ca atât, la aspectul dat este relevant și faptul că, art. 66 alin. (3) din Codul de procedură penală stipulează că, în cazul în care învinuirea nu a fost confirmată, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la reabilitare.

Deopotrivă, prin efectul art. 390 alin. (3) din Codul de procedură penală, sentința de achitare duce la reabilitarea deplină a inculpatului.

Articolul 524 din Codul de procedură penală garantează că, persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești.

Potrivit art. 525 alin. (1) din Codul de procedură penală, acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în termen de trei ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului conform prevederilor art. 6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

În asemenea circumstanțe, prima instanță corect și întemeiat a reținut că, deoarece prin ordonanța din 20 august 2014, emisă de către DGUP a CNA, în privința lui Victor Arapan și a lui Mihail Corcimar a fost pornită cauza penală nr. 2014970424 conform elementelor infracțiunii prevăzute la art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal, iar prin sentința din 24 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, aceștia au fost condamnați în baza art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal, pentru ca ulterior prin decizia din 18 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău să fie achitați, din motiv că fapta lor nu întrunește elementele infracțiunii, reclamanții Victor Arapan și Mihail Corcimar sunt subiecți cu drept de sesizare a instanței de judecată prin prisma Legii nr. 1545/1998.

Legea nr. 1545/1998 constituie un remediu de reabilitare *inter alia* pentru persoanele în privința cărora neîntemeiat a fost pornită urmărirea penală, neîntemeiat le-a fost înaintată bănuială și puși sub învinuire, iar ulterior au fost achitați definitiv și irevocabil.

Mărimea concretă a compensației se determină conform art. 11 din Legea nr. 1545/1998, iar unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că suma adjudecată trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. Potrivit jurisprudenței CtEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Totodată, art. 2036 alin. (1), (2) și (3) din Codul civil prevede că, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerată în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

Conform art. 2037 din Codul civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

Colegiul consideră că suma de câte 35 000 de lei, încasată de către prima instanță pentru fiecare reclamant, este echitabilă și în măsură de a le atenua lui Victor Arapan și lui Mihail Corcimar suferințele morale cauzate. La stabilirea cuantumului prejudiciului moral, s-a ținut cont de durata urmăririi penale, precum și de rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea recurenților, chiar dacă nu a condus la condamnarea acestora.

În opinia instanței de recurs, prima instanță corect a apreciat suma pretinsă de reclamantii de 350 000 de lei pentru fiecare, în contul reparației prejudiciului moral, ca fiind exagerată, or, cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea

să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor (Baylor v. Italia 28 mai 2002, Selmouni v. Franța 28 iulie 1999, cauza Demicoli v. Malta 27 august 1991, §49).

Generalizând ipotezele descrise surpa, Colegiul urmează să admită recursul declarat de Victor Arapan și Mihail Corcimar, reprezentați de avocatul Nicolae Leșan, să caseze integral decizia din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și să mențină hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) și art. 445 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Victor Arapan și Mihail Corcimar, reprezentați de avocatul Nicolae Leșan.

Se casează integral decizia din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Victor Arapan și Mihail Corcimar împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Victor Burduh

Maria Ghervas